

Ordbog over Dansk Middelalderlatin

Med udgivelsen af bind 8 er *Ordbog over Dansk Middelalderlatin/Lexicon Mediae Latinitatis Danicae* nu komplet. Ordbogen er på 800 sider (incl. indledning og oversigt over exciperede tekster m.m.) og dækker de latinsprogede danske tekster fra middelalderen indtil reformationen 1536 inden for alle områder og genrer – fx breve, diplomstof, love, historieskrivning, helgenlegender, prædikener, liturgiske og andre teologiske tekster, skolastiske videnskaber, poesi, indskrifter m.m.

Ordbogen henvender sig til alle, der beskæftiger sig med dansk middelalder, det være sig politisk historie, retshistorie, kirkehistorie, teologi, filosofi, litteratur, videnskabshistorie og naturligvis med sprog: Det gælder naturligvis latin som det kommer til udtryk hos højlærde og litterært pretentive forfattere som fx Saxo og Anders Sunesen, i teknisk lovsprog som fx Jyske Lov og Thor Degns artikler, i undertiden sprogligt ubehjælpelige privatbreve og købs- og salgsaftaler eller i kancellistil som i gejstlig og kongelig korrespondence. Men det gælder også den gensidige påvirkning mellem nationalsproget og latin, fx når det drejer sig om køb og salg, landbrug, lovgivning eller religiøse skikke.

Basis for ordbogen er et omfattende seddelarkiv udarbejdet ca. 1930-1960 på grundlag af de tilgængelige tekstudgaver. Hertil kommer specialordbøger og indices i tekstudgaverne, fx Franz Blatts Saxoordbog, M. Cl. Gertz' indices i *Scriptores Minores, Vitae Sanctorum Danorum* og Andreas Sunesens *Hexaëmeron*. Et samlet til dels håndskrevet ordbogsmanuskript blev forfattet af Bente og Holger Friis Johansen m.fl. i perioden 1952-1968. Dette manuskript er sideløbende med digitaliseringen og tekstbehandlingen blevet gennemarbejdet, revideret, suppleret og justeret efter nyere tekstudgaver (fx *Diplomatarium Danicum*, *Danmarks Gamle Landskabslove*, *Danmarks Gamle Ordsprog*) – også med inddragelse af andre nationale middelalderlatinske ordbøger.

Ordbogen indeholder således det specifikt middelalderlatinske ordforråd, men behandler også det klassisk belagte ordforråds ortografiske, morfologiske, syntaktiske og betydningsmæssige afvigelser fra klassisk latin. Der gives præcise teksthensvisninger med nøjagtige citater til alle registrerede foreteelser. Oversættelser, gengivelser og sprogbeskrivelser er på dansk, undertiden suppleret med latinske parafraser.

Ordbog over Dansk Middelalderlatin behandler primært afvigelserne fra klassisk latin, men registrerer dog også i vidt omfang klassisk belagte foreteelser. Den anvendte norm for klassisk latinsk sprogbrug er K.E. Georges, *Ausführliches Lateinisch-Deutsches Handwörterbuch*, 1913-18, der indtil for nylig var en af de største normgivende ordbøger og fx også grundlag for Jensen og Goldschmidts store danske latinordbog.